

Конопка Наталя Олегівна
Стрихоцький Тарас Любомирович

«М'яка сила» в зовнішній політиці Королівства Саудівська Аравія

УДК 327.82(532)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-4.15>

Конопка Наталя Олегівна
кандидат історичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
Національного університету
«Острозька академія»
вул. Семінарська, 2, Острог,
Рівненська область, Україна

Стрихоцький Тарас Любомирович
студент II курсу магістеріуму
Національного університету
«Острозька академія»
вул. Семінарська, 2, Острог,
Рівненська область, Україна

Королівство Саудівська Аравія – історична батьківщина для багатомільйонного арабського народу. На території цієї держави розташовані головні святині ісламу, а також зосереджено близько 20% усіх підтверджених світових запасів нафти. Розгляд ролі Королівства у глобальних політичних та економічних процесах, гарантуванні безпеки в регіоні Близького Сходу є актуальними питаннями для сучасних дослідників. Неабиякий науковий інтерес становить вивчення використання Саудівською Аравією інструментарію «м'якої сили» у зовнішньополітичній діяльності. Стаття присвячена дослідженню особливостей застосування «м'якої сили» Королівством Саудівська Аравія, визначенню інструментів та механізмів її реалізації в зовнішній політиці держави.

У статті було застосовано загальнонаукові та спеціальнонаукові методи. Завдяки використанню системного підходу, методів аналізу та синтезу було складено цілісну картину формування та реалізації «м'якої сили» в зовнішній політиці Королівства, окреслено основні аспекти зовнішньої політики держави на регіональному та глобальному рівнях. Івент-аналіз та контент-аналіз уможливили простеження змін внутрішньополітичного та зовнішньополітичного становища держави й аналіз головних нормативно-правових актів. Завдяки прогностичному методу проведено аналіз перспектив впровадження та реалізації монархією «м'якої сили».

Інструментарій «м'якої сили» в Саудівській Аравії сьогодні переживає часи реформування. За збереження традиційних інструментів (нафтовий чинник, релігійний фактор, гуманітарна допомога, посередництво, лідерство в регіональних організаціях) відбувається запровадження нових (культурна та спортивна дипломатія, туризм та інші). Простежено роль Саудівської Аравії як посередника у врегулюванні регіональних та позарегіональних конфліктів. Показано особливості надання гуманітарної та фінансової підтримки країнам, які входять до кола геополітичних інтересів Королівства. Реалізація "Vision 2030" свідчить про те, у яких напрямках та сферах держава розвиватиме засоби використання «м'якої сили».

Авторами зроблено висновок, що впровадження ресурсів «м'якої сили» та їх використання в зовнішньополітичній діяльності Королівства дозволить покращити його авторитет на глобальному та регіональному рівнях.

Ключові слова: Королівство Саудівська Аравія, зовнішня політика, «м'яка сила», нафта, медіація, культурна дипломатія, спортивна дипломатія, "Vision 2030".

Вступ. Попри те, що 99% території Саудівської Аравії – це безжиттєва пустеля, її важко назвати окраїною світових та регіональних процесів. Радше навпаки, Королівство є історичною батьківщиною багатомільйонного арабського народу, на його території розташовані дві найголовніші святині ісламу та близько 20% усіх підтверджених світових запасів нафти. Впродовж останніх десятиліть Саудівська Аравія вкладала значні суми у свої збройні сили. За даними Стокгольмського інституту дослідження проблем миру (SIPRI), тільки у 2018 р. Ер-Ріяд витратив понад 67 млрд дол. США на оборонні потреби, в тому числі й на придбання нової військової техніки та оснащення. Це найбільший показник в порівнянні з іншими країнами цього регіону. У 2019 р. Королівство посіло третє після США і Китаю місце у світі за обсягами оборонного бюджету [2]. Однак Саудівській Аравії із її багатим політичним, військовим, економічним, культурним та релігійним впливом набагато вигідніше вдаватися до «м'якої сили» (концепція, обґрунтована проф. Дж. Наєм у 1990 р.) в зовнішній політиці, аніж до жорстких методів ведення міжнародних відносин.

Роль Королівства Саудівська Аравія у глобальних економічних процесах та у гарантуванні безпеки

в регіоні Близького Сходу, безумовно, викликає зацікавлення її зовнішньою політикою у представників світової науки. Однак сучасні події, пов'язані з відходом США із Близького Сходу та активізацією Ірану, вже знайшли своє відображення у змінах зовнішньої політики Королівства і потребують аналітичного висвітлення. Серед усіх змін чи не найпомітнішими є зростання ролі «м'якої сили» у зовнішній та внутрішній політиці: нове керівництво Саудівської Аравії на чолі з королем Салманом та спадковим принцом Мохаммедом бін Салманом не тільки продовжує використовувати старий перевірений часом інструментарій, модернізуючи та пристосовуючи його до сучасних вимог, але й впроваджує новий як відповідь тим загрозам і викликам, які стоять перед Саудівською Аравією сьогодні.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей застосування «м'якої сили» Королівством Саудівська Аравія, визначенні інструментів та механізмів її реалізації в зовнішньополітичній діяльності держави.

Для реалізації мети передбачається розв'язати такі дослідницькі **завдання**:

- проаналізувати роль нафтового фактору у формуванні «м'якої сили» Королівства;

- дослідити особливості участі монархії у врегулюванні регіональних та позарегіональних конфліктів;

- окреслити особливості надання гуманітарної та фінансової допомоги державам, які входять до геополітичних інтересів Саудівської Аравії;

- простежити ключові елементи стратегії формування позитивного іміджу держави на регіональному та глобальному рівнях.

Методи дослідження. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження є загальнонаукові та спеціально наукові методи. У дослідженні застосовано системний підхід, який допоміг розглянути предмет через призму аспектів, що взаємодіють одне з одним в єдиному просторі, виявити значення різних подій, встановити їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Окрім цього, цей метод дозволив скласти цілісну картину формування та реалізації «м'якої сили» в зовнішній політиці держави. У роботі також використано методи аналізу та синтезу, що у комплексному використанні допомогли під час визначення основних аспектів зовнішньої політики Саудівської Аравії на регіональному та глобальному рівнях. Завдяки методу івент-аналізу простежено зміни внутрішньополітичного становища та зовнішнього середовища; аналіз процесу прийняття зовнішньополітичних рішень з врахуванням особистісних установок керівників держави та їхній вплив на формування дипломатичної діяльності держави; проведено політичний аналіз та контент-аналіз офіційних нормативно-правових документів. Для аналізу перспектив впровадження та реалізації саудівської «м'якої сили» було використано прогностичний метод.

Стан наукової розробки проблеми. Питанню ролі «м'якої сили» в зовнішній політиці Королівства Саудівська Аравія присвячена ціла низка праць. Зокрема, у своїй праці проф. Джуліо Ґалларотті (Giulio Gallarotti) та проф. Ісам Я. аль Філалі (Isam Yahia Al Filali) окреслили основні історично-культурні передумови, особливості формування та застосування «м'якої сили» Королівством з кінця ХХ – до початку ХХІ ст. Професор та директор Центру міжнародних та регіональних студій при Школі дипломатичної служби Джорджтаунського університету (Катар) Мехран Камрава (Mehran Kamrava) проаналізував особливості діяльності Саудівської Аравії як посередника та спонсора в регіоні Близького та Середнього Сходу. Рахел Аїма (Rahel Aima) простежила сильні сторони «м'якої сили» держави, зокрема мистецькі ініціативи Мохаммеда бін Салмана. Ї Лі (Yi Li) аналізує економічну дипломатію саудівської держави, її мотиви, основні напрями реалізації та інструменти. Дослідження економічних інструментів «м'якої сили» Саудівської Аравії неможливо уявити без щорічних звітів Саудівського

Фонду Розвитку, який є «вітриною» міжнародної допомоги країни. Важливе значення для аналізу «м'якої сили» мають стратегії «Vision 2030» та «Cultural Vision», які окреслюють напрями майбутніх трансформацій у «м'якій силі» монархії. Використання даних проєкту Twiplomacy дозволило проаналізувати активність сторінок лідерів держав та міністерств у соцмережах. У статті використані аналітичні матеріали таких інформаційних порталів, як The Arab Weekly, The Washington Post, The Guardian та BBC News.

Результати дослідження. Проф. Дж. Ґалларотті та проф. І.Я. аль-Філалі визначають чотири ключові мережі, де Саудівська Аравія впроваджує свою «м'яку силу»: Близький і Середній Схід, арабський світ, мусульманський світ та глобальний енергетичний рівень. Окрім того, за твердженнями авторів, саудити стали лідерами важливих регіональних та міжнародних спільнот. Враховуючи політичну та економічну важливість цих чотирьох мереж і те, що Саудівська Аравія є основною сполучною ланкою для всіх чотирьох мережевих рівнів, це перетворює Саудівську Аравію на одну з найважливіших та найвпливовіших країн світу. Без сумніву, лідерська позиція в окреслених мережах наділила Саудівську Аравію «жорсткою силою» (hard power), однак саудити прагнули врівноважити цю «жорстку силу» різноманітними ініціативами для підвищення статусу та іміджу держави серед національних мереж [13, р. 8]. На думку М. Капітоненка, джерелом «м'якої сили» є не сповідування конкретного набору цінностей, а саме здатність постійно нав'язувати власні цінності іншим [1]. Такі цінності легше поширювати у суспільствах із схожими або близькими культурними орієнтаціями, а відтак цілком зрозумілим є застосування Саудівською Аравією «м'якої сили», насамперед у мусульманському світі.

Сьогодні, безперечно, основним енергетичним ресурсом є нафта. Нафта використовується з метою виробництва палива для більшості видів транспорту, з неї виготовляють пластик, медикаменти та безліч інших речей, без яких ми не уявляємо власного життя, хоча разом із користю вона приносить екологічні та кліматичні проблеми для нашої планети. Один з британських економічних оглядачів Джеремі Ворнер (Jeremy Warner) у своїй статті для *The Telegraph* називає нафту «кров'ю та отрутою сучасної економіки», пояснюючи повальну глобальну залежність від неї [37]. Через те, що не всі держави мають доступ до цього стратегічного ресурсу, багаті нафтою держави мають величезну вагу на міжнародній арені, адже безпосередньо впливають на світову економіку завдяки тому, що забезпечують попит решти світу.

Наявність других у світі підтверджених запасів вуглеводнів, безумовно, дає можливість Саудівській Аравії як прямо, так і непрямо впливати

на міжнародні процеси світового рівня. Однак, навіть поступаючись Венесуелі у кількості нафтових запасів, світова першість у видобутку нафти та розвинений енергетичний сектор промисловості, що дає можливість швидко скорочувати чи нарощувати видобуток енергоносіїв буквально в ручному режимі, забезпечили Королівству лідерські позиції в Організації країн – експортерів нафти (ОПЕК). Саудівська Аравія є лідером ОПЕК, яка згуртовує держави з різних континентів для координування своїх політик, поділу ринків та спільної реакції на глобальні економічні події. Нафтовий компонент «м'якої сили» Королівства дозволяє здійснювати вплив як на держави – імпортери «чорного золота», так і на держави – експортери. Продумана політика лідера дозволяє реалізовувати стратегію *win-win* у масштабі світової економіки: члени організації мають змогу отримати прибутки, а імпортери – товар за помірною ціною.

Економічна і, як наслідок, енергетична криза пов'язані із пандемією COVID-19, що розпочалася на початку цього року, дали змогу Саудівській Аравії вкотре продемонструвати свої лідерські можливості у вигляді «м'якої сили». Саудівська Аравія була серед ініціаторів підписання угоди щодо організованого скорочення видобутку нафти країнами ОПЕК+. За умовами угоди, монархія зобов'язалася найбільше скоротити щоденний видобуток нафти, близько на 4 млн барелів/день [14]. Додатково Королівство добровільно скорочувало видобуток нафти у червні на мільйон барелів/день та збирається продовжувати відповідну політику, жертвуючи власною економічною вигодою заради інших держав ОПЕК [27]. Такі дії Саудівської Аравії дозволяють зберегти єдність та цілісність в організації, куди входять держави з різних континентів та з різними інтересами й уникати серйозних конфліктів між ними. Варто додати, що Королівству вже довелося виступати гарантом дисципліни в організації і вдаватися до жорстких заходів внаслідок відмови Російської Федерації укласти угоду про скорочення нафтовидобутку. Саудівська Аравія нав'язала РФ цінову війну і, врешті, вийшла з неї переможцем, змусивши останню та інших скоротити видобуток нафти-сирцю.

Окрім лідерства в ОПЕК, Саудівська Аравія підтримує світову репутацію надійного експортера нафти попри те, що країна розташована у нестабільному регіоні Близького та Середнього Сходу. Яскравим прикладом подібних дій стала атака військових дронів на саудівський нафтопереробний завод Абкайк у середині вересня 2019 р., внаслідок чого миттєво ціна на нафту марки Brent зросла з 61 дол./барель до 68 дол./барель. Однак вже до кінця місяця ціна повернулася на стару позначку і навіть знизилася, щоб активізувати

попит [10]. Швидкість вирішення проблем дозволила ще раз утвердити Королівство як надійного постачальника «чорного золота» і наростити експорт, попри загострення протистояння США та Ірану в регіоні.

Важливе значення в реалізації «м'якої сили» Королівством має і діяльність Ради співробітництва держав Затоки (РСДЗ). Організація мала на меті об'єднати арабські монархії Затоки навколо Королівства, яка ставить собі за мету координувати діяльність організації і енергетичну політику цих держав, а також вирішувати міждержавні суперечки [30]. Катарська дипломатична криза внесла деструктив у діяльність організації, і центральну роль у регіоні Затоки знову відіграють двосторонні відносини. Велике значення для країни має пан-ісламська інтеграція: Саудівська Аравія бере активну участь у функціонуванні Світової ісламської Ліги та Організації ісламського співробітництва, а на її території розташовані штаб-квартири організацій. Діяльність обох організацій значною мірою фінансується монархією, і сьогодні їх очолюють вихідці з Саудівської Аравії. Також міжнародний авторитет Саудівської Аравії підвищує її членство у G-20, адже вона є єдиною арабською державою – членом організації.

Важливе місце серед компонентів «м'якої сили» Саудівської Аравії посідає посередництво як один з основних інструментів зовнішньої політики. Королівство має достатньо ресурсів (політичних, економічних, культурних, релігійних регіонального та позарегіонального рівнів), щоб виступати в ролі посередника у міжнародних конфліктах. Найвідомішими прикладами посередницької діяльності Королівства в регіоні залишаються міжліванські Таїфські угоди (1989 р.), Арабська мирна ініціатива щодо врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту (2002 р.) та Меккська угода між представниками ФАТХ та ХАМАС (2007 р.). Керівництво держави використовує свій статус захисника мусульманських святинь, щоб «примирити членів мусульманської родини», та спрямовує свої зусилля головним чином на арабо-ізраїльський конфлікт, міжконфесійний фактор у Лівані, безпеку в районі Затоки та іранську ядерну програму [16, р. 158–165].

Із зміцненням міжнародних позицій Саудівська Аравія робить кроки до того, щоб підвищити свій статус із основного посередника у конфліктах ісламського світу до статусу світового посередника. Цьому певною мірою сприяє активізація зовнішньополітичної діяльності, спричинена незадоволенням Спільним всеосяжним планом дій щодо ядерної програми Ірану, яке проявилася не тільки охолодженням відносин між США та Королівством, але й у поглибленні відносин з багатьма африканськими та азійськими державами починаючи з 2016 р. Іншими чинниками, які

сприяють потенціалу Саудівської Аравії як посередника, є її неналежність до Західного світу та водночас наявність безперечного авторитету серед цих держав та відсутність колоніального минулого. Розвиток відносин з Індією дозволив Королівству на початку 2019 р. запропонувати посередництво в індо-пакистанському конфлікті, обіцяючи двом державам фінансовий «пряник» у вигляді багатомільярдних інвестицій в обмін на примирення та продуктивний діалог [17].

Завдяки безперервному потоку нафтодоларів багаті нафтою держави Затоки, включно із Саудівською Аравією, отримали можливість реалізувати проекти із надання гуманітарної чи фінансової допомоги. Такі дії є не лише актом гуманізму, що надзвичайно цінується міжнародною спільнотою, але й можуть мати на меті реалізацію політичних, безпекових чи економічних цілей. Допомога Саудівської Аравії менш розвиненим африканським та близькосхідним країнам є прикладом активної співпраці Південь – Південь, адже головними реципієнтами саудівської допомоги виступають небагаті арабські та суб-сахарські країни. Китайська дослідниця Ї Лі (Yi Li) розділяє міжнародну допомогу Королівства на офіційну, тобто ту, яку держава реалізує безпосередньо і яка входить до міжнародної статистики, та неофіційну, яка реалізується правлячою родиною аль-Сауд, тому її майже неможливо відстежити, хоча, припускає авторка, вона є більшою, аніж повідомляють офіційні джерела. Левова частка саудівської допомоги припадає на країни Азії та Африки, зокрема, охоплює такі сектори, як інфраструктура та послуги (насамперед в соціальній та економічній сфері), списання боргів, виробництво та гуманітарна допомога [18, р. 3–4].

Саудівська Аравія активно співпрацює з ООН, МВФ та Світовим Банком а також має власні фундації, що займаються благодійною діяльністю. Згідно з даними Програми розвитку ООН (ПРООН) на 2016 р. Саудівська Аравія виділила на фінансування проектів ПРООН 14,5 млрд дол. США, що складає близько 1,9% валового національного доходу [21], що на 0,7% більше рекомендації ООН. Саудівська допомога надходить здебільшого на двосторонній основі через Саудівський Фонд Розвитку (Saudi Fund for Development, SFD) та Центр порятунку та гуманітарної допомоги ім. короля Салмана (King Salman Humanitarian Aid and Relief Center). Крім цього, Королівство надає допомогу і через регіональні установи: Ісламський банк розвитку (Islamic Development Bank), штаб-квартира якого розташована у Джидді, Арабський фонд економічного і соціального розвитку (Arab Fund for Economic and Social Development), Африканський банк розвитку (African Development Bank), Арабський банк економічного розвитку Африки (Arab Bank for Economic Development for Africa, BADEA) [21].

За інформацією Центру міжнародної комунікації (The Center for International Communication, Saudi Arabia), з 2007 по 2017 рр. Королівство надало 32,65 млрд дол. США для реалізації 999 проектів 78 країнам світу. Зокрема, у п'ятірку найбільших реципієнтів увійшли: Ємен (13,37 млрд), Сирія (2,35 млрд), Єгипет (1,84 млрд), Нігер (1,32 млрд), Мавританія (1,22 млрд). Значну допомогу отримали Афганістан, КНР, Пакистан, Йорданія та Туніс [26]. Ці держави входять в зону стратегічних та безпекових інтересів Королівства, відтак розподіл такої допомоги виглядає цілком зрозумілим у контексті підтримки ролі лідера регіону, хранителя двох святинь, «дипломатії реалу» та регіональної боротьби з іранським впливом.

Вітриною саудівської економічної допомоги та важливим інструментом «м'якої сили» є Саудівський Фонд Розвитку (Saudi Fund for Development, SFD). Фонд має дві головні мети: фінансування проектів у країнах, що розвиваються, та інституційна підтримка ненафтового експорту Саудівської Аравії. Капіталізація фонду зросла із початкових 10 млрд саудівських ріалів (2,5 млрд дол. США) до 31 млрд ріалів (8 млрд дол. США). Згідно з річним звітом за 2015 р. SFD фінансував 19 щорічних проектів допомоги, 9 в Африці (117,12 млн. ріалів) і 10 в Азії (127,87 млн. ріалів). Ці проекти охоплюють насамперед енергетичний сектор, транспорт, охорону здоров'я, освіту та сільське господарство [18].

Попри декларовану незалежність, у діяльності SFD можна простежити геополітичні мотиви. Найбільшим реципієнтом економічної допомоги Фонду став Єгипет, який за період з 1975–2018 рр. отримав понад 8,85 млрд ріалів, що становить четверту частину від загальної допомоги SFD африканським державам за цей період. Чотири держави Магрибу: Єгипет, Туніс, Судан і Марокко сумарно отримали більше половини всіх кредитів, які надходили до 46 держав Африки за період існування Фонду. Варто виділити також і Пакистан, який отримав десяту частину з усіх надходжень до азійських країн. Таким чином, з 62 млрд ріалів саме цих 5 держав-реципієнтів отримали близько третини. Протягом останніх років особливу увагу SFD почав звертати на Джибуті, яка отримала стратегічне значення завдяки близькості до Ємену та Аденської затоки і має на своїй території військові бази кількох великих держав. Водночас у період серйозного погіршення саудівсько-американських відносин КНР отримала четверту частину коштів від сум, які були виділені SFD протягом 1975–2018 рр. [38].

Одним із двигунів глобалізаційних процесів є інформаційні технології. Їхній стрімкий розвиток забезпечив ефективну комунікацію та пришвидшив обмін інформацією в глобальних масштабах, що вплинуло і на сферу міжнародних відносин.

Першим яскравим прикладом цієї нової інформаційної реальності стала «Арабська весна». Головними стимуляторами протестів стали соціальні мережі Facebook та Twitter, незалежні від авторитарних урядів арабських держав, за допомогою яких протестувальники могли безпечно комунікувати між собою та дізнаватися новини. Інформаційну підтримку протестувальників здійснював катарський телеканал Al Jazeera, який здобув світову популярність за допомогою висвітлення антиурядових мітингів. Попри те, що «Арабська весна» в Саудівській Аравії пройшла у вигляді мирних протестів і до зміни влади не призвела, Королівство не могло не врахувати досвід сусідніх країн.

Значна фінансова потуга дала змогу Саудівській Аравії використовувати різні підвиди «м'якої сили». Безумовно, одним з них є Інтернет-тролі та Інтернет-боти. Всесвітня мережа дала можливість швидкого доступу до інформації і значно прискорила поширення новин, ідей та думок. Група італійських дослідників на чолі з М. Томайоло (Michele Tomaiuolo) зазначають, що Інтернет сам по собі гарантує нам приватність та підштовхує до використання більш простої мови у спілкуванні. Наслідком цього є збільшення кількості непорозумінь та, відповідно, конфліктів [32, р. 2]. Завдяки приватності та простоті мови Інтернет-боти та тролі можуть ефективно впливати на думки інших користувачів мережі: дискредитувати ідеї, руйнувати змістовну дискусію чи дезінформувати. Згадаймо втручання російського Агентства Інтернет-досліджень у президентські вибори у США в 2016 р. Російські тролі були настільки добре замаскованими, що Д. Трамп навіть ретвітнув повідомлення одного з них [15].

Попри те, що у Саудівській Аравії діють жорсткі цезурні обмеження використання ЗМК [7], країна активно використовує мережу Інтернет-тролів та ботів задля впливу на інші держави. Традиційно пропаганду поділяють за аудиторію на арабську та «західну». Майданчиком для пропаганди серед арабської аудиторії став Facebook, адже мережа є однією з найпопулярніших серед арабської молоді [28]. У цій соціальній мережі саудівські Інтернет-тролі поширювали повідомлення про спадкоємця престолу Мохаммеда бін Салмана, його плани економічних та соціальних реформ, викладені в стратегії «Vision 2030», успіхи саудівських збройних сил, особливо на території Ємену. Окрім того, від імені фейкових акаунтів лунала критика сусідніх держав, зокрема Ірану, Катару та Туреччини, ставилася під сумнів надійність мережі новин Al Jazeera та діяльність організації Amnesty International [12].

Особливу увагу керівництва Саудівської Аравії привернула соціальна мережа Twitter, який є менш популярний серед арабської аудиторії, ніж Face-

book, тим не менше Саудівська Аравія є п'ятим найбільшим ринком з більш ніж 10 млн користувачів та п'ятим за величиною ринком для Snapchat, що має понад 15,6 млн користувачів [28]. Вже у 2011 р., під час «Арабської весни» принц Аль-Валід бін Талал Аль-Сауд (Al-Waleed bin Talal Al Saud) придбав частку корпорації і за кілька років контролював понад 5% акцій компанії, більше ніж сам засновник Twitter [33]. Для моніторингу дій власних громадян Саудівська Аравія навіть завербувала шпигунів серед співробітників Twitter [20]. Про широку мережу саудівських Інтернет-тролів та Інтернет-ботів у Twitter можуть свідчити дані Інтернет-ресурсу Twiplomacy, який аналізує активність керівників держав у соціальних мережах. Особливу увагу привертає незвичайна популярність сторінки МЗС Саудівської Аравії, яка поступається за кількістю підписників лише Державному Департаменту США. Також дослідники з Twiplomacy виявили, що у 2018 р. акаунт саудівського короля мав найбільше середнє значення ретвітів: понад 150 тис., тоді як у найближчого конкурента, Президента США – лише близько 20 тис. [34]. Вже у 2020 р. активність підписників короля Саудівської Аравії помітно знизилась за зростання кількості аудиторії: дописи акаунту в середньому отримували 23 тис. ревітів, і він незначно поступався Д. Трампу [35]. Представники соціальної мережі повідомляли про блокування 88 тис. акаунтів, пов'язаних із саудівськими «державними маніпуляціями». Більшість облікових записів були арабською мовою та спрямовані на «посилення повідомлень, сприятливих для саудівської влади», і зміст англійською мовою був спрямований на «західну аудиторію» [36].

Окрім дій Інтернет-тролів та Інтернет-ботів у соціальних мережах, Королівство має у своєму активі значний медіаресурс. Головним інформаційним рупором Королівства в мережі Інтернет та конкурентом катарської Al Jazeera є Arab News. Однак між медіа є суттєва різниця в охопленні аудиторії: більше 60% відвідувачів Al Jazeera – це громадяни США, Канади, Великобританії, Індії та Австралії [4]. Натомість 38% відвідувачів Arab News є жителями лише Саудівської Аравії та ОАЕ. Окрім того, Arab News має нижчий ступінь відвідуваності у порівнянні з катарським медіа-ресурсом [6]. Таким чином, можна зробити висновок про регіональну і внутрішньодержавну спрямованість цього ресурсу, який використовує Саудівська Аравія в регіоні як інструмент «м'якої сили».

Чи не найбільшим слабким місцем саудівської «м'якої сили» є її внутрішньополітичний складник. Рівень життя громадян Саудівської Аравії мало відрізняється від інших багатих нафтою сусідів, що підтверджує індекс людського розвитку ООН. У світовому рейтингу Королівство знаходиться приблизно на одному рівні з сусідніми Катаром, ОАЕ

та Бахрейном. При цьому деякі з цих держав досягли набагато кращих результатів у диверсифікації власних економік шляхом проведення внутрішніх реформ та інвестицій у власну культуру. Яскравим прикладом став Катар, де у 2008 р. було відкрито найбільший музей ісламського мистецтва [11].

Період 2015–2016 рр. був надзвичайно важким для зовнішньої політики Саудівської Аравії. У 2015 р. був підписаний Спільний всеосяжний план дій, який знімав усі санкції з головного суперника Королівства у регіоні – Ірану. Це призвело до погіршення відносин із США. Крім того, Королівство розпочало невдалу операцію в Ємені, щоб зменшити іранський вплив на південних кордонах, яка викликала неоднозначну реакцію громадян західного світу. Як приклад Палата представників та Сенат США односторонньо підтримували блокування поставок зброї Саудівській Аравії та прийняли закон «Справедливість проти спонсорів тероризму». Цей закон дозволяє громадянам США подавати позови проти іноземних держав, чиї службовці підозрюються американською владою у підтримці терактів на її території. Такі дії законодавців показали зростаючу залежність сучасних демократій від суспільної думки і необхідність модернізації монархії, щоб підвищити власну привабливість в очах західних суспільств. Звинувачення у порушенні прав людини, які раніше не були причиною обмеження кооперації Заходу та Саудівської Аравії, тепер стали основною перешкодою у здійсненні двосторонніх відносин та просування інтересів Королівства.

Найважливішим документом, який покликаний зробити Саудівську Аравію привабливою для світу через «м'яку силу», є стратегія “Vision 2030” (Бачення 2030), яка була представлена спадковим принцом Королівства у 2017 р. Поряд з реформами економіки та управління у “Vision 2030” особлива увага звертається на культурну силу Саудівської Аравії як серця арабського та ісламського світів, окреслено шляхи її використання як на території Азії, Африки, Близького та Середнього Сходу, так і Америки [5]. По-перше, керівники Королівства планують провести масштабну реформу в культурі і сповна використати туристичну потугу держави. “Vision 2030” передбачає реставрацію культурних пам'яток ісламського та доісламського періоду, створення найбільшого та найсучаснішого ісламського музею в світі тощо. Водночас документ передбачає певну секуляризацію культури шляхом проведення міжнародних подій. Деякі кроки вже було зроблено у цьому напрямку: Саудівська Аравія провела перший свій фестиваль коміксів та косплею Comic Con [8] у 2017 р. та міжнародний форум «Інвестиційна ініціатива майбутнього», який, з огляду на кількість та ранг запрошених, отримав назву «Давос у пустелі» [29].

У 2017 р. було засновано Інститут Мистецтва MiSK (MiSK Art Institute), який очолює Ахмед Матер (Ahmed Mater). Організація створена з метою підтримки саудівських митців та сприяння культурній дипломатії та обміну. Штаб-квартира знаходиться в Ер-Ріяді, з відділеннями у Лондоні, Венеції та у поселенні Абха [19]. Інститут вже розпочав реалізацію міжнародної програми в Музеї сучасного мистецтва у Нью-Йорку; провів дискусійні панелі й покази віртуальної реальності в Art Dubai, Центрі Кеннеді у Вашингтоні й Паризькому Інституті Monde Arabe тощо. Влітку 2018 р. Саудівська Аравія вперше взяла участь в Венеціанському архітектурному бієнале [3]. З 2019 р. Саудівська Аравія відкрилася для туристів і планує вкласти 64 млрд дол. у розвиток індустрії розваг протягом наступного десятиліття [24].

Для реалізації системної державної політики в сфері культури у 2018 р. в Саудівській Аравії було створено Міністерство культури, яке розпочало свою роботу у березні 2019 р. На сайті міністерства вказано, що воно відіграє центральну роль у кожному із трьох стовпів “Vision 2030”: формуванні динамічного суспільства, процвітаючої економіки та амбітної нації [31]. В день початку роботи міністерство опублікувало документ під назвою “Cultural Vision” (Бачення культури). У документі серед цілей вказується і «створення можливостей для глобального культурного обміну». Таким чином, можна сказати, що новостворене міністерство повинно регулювати процес відкриття Королівства для світу та навпаки. Автори “Cultural Vision” вбачають у культурі центральний компонент усіх міжнародних візитів. Міністерство планувало продемонструвати свої перші досягнення на саміті G-20, який мав відбутися в Ер-Ріяді у 2020 р., та на виставці Expo 2020 в ОАЕ.

Про особливу важливість міністерства свідчить те, що його очолив принц Бадр бін Абдулла бін Мухаммед бін Фархан аль-Сауд (Badr bin Abdullah bin Mohammed bin Farhan Al Saud), який є близьким соратником спадкового принца Мохаммеда бін Салмана. Принц Бадр став відомим після того, як придбав для спадкового принца картину Леонардо да Вінчі «Спаситель світу» у 2017 р., та як керівник Saudi Research and Marketing Group (SRMG) – компанії, яка за даними видання *The Guardian* була основою «м'якої сили» Королівства у Британії та займалася відбілюванням репутації держави [23]. SRMG є власником кількох впливових англійських видань, серед яких *Arab News* і *Asharq Al-Awsat* та інші. Разом із створенням Міністерства культури Саудівська Аравія налагодила тіснішу співпрацю і з ЮНЕСКО: вже у 2019 р. країну вперше обрали до Комітету світової спадщини організації. Крім цього, у 2020 р. монархії виділила 25 млн дол. США на проекти організації із збереження місць

культурної спадщини та підтримку креативної економіки [22]. Активна співпраця з ЮНЕСКО може стимулювати розвиток саудівської науки та популяризувати культуру Королівства по всьому світу. А відтак можемо сказати, що культурна дипломатія є одним з найактивніших шляхів просування «м'якої сили» Королівства.

Сьогодні спортивна дипломатія як один із інструментів зовнішньої політики використовується Саудівської Аравією для просування «м'якої сили» на регіональному, а насамперед глобальному, рівнях¹ та є частиною стратегії «Vision 2030». Зокрема, у 2019 р. на території Королівства відбувся боксерський матч у важкій вазі між Ентоні Джошуа та Енді Руїсом; в цьому ж році було проведено півфінали та фінал Суперкубку Італії з футболу [9]; 5–17 січня 2020 р. – ралі Дакар – 2020; півфінали та фінал Суперкубку Іспанії з футболу; відбулися перегони формули Е, тенісні змагання та жіночі змагання з боротьби [25]. Однак, з огляду на складну ситуацію із правами людини, Саудівська Аравія навряд чи не зможе використати свій потенціал у повному обсязі, однак для неї це можливість підвищити рівень знань про себе у світі та покращити міжнародний імідж.

«Vision 2030» не тільки окреслює основні напрями розвитку «м'якої сили» Саудівської Аравії, але й свідчить про те, що влада країни повністю контролює ситуацію. Реформи, передбачені стратегією, – це, по суті, «революція згори», спрямована на розвиток суспільства загалом та підтримку сфер культури, науки та розваг зокрема. Однак саме ця підтримка у майбутньому заважатиме повністю використати переваги «м'якої сили», адже у ній важливу роль відіграють саме громадські, незалежні від держав, інституції. Яскравим прикладом цього є світовий успіх «Голлівуду», Оксфордського університету чи «Французького альянсу». «Vision 2030» не передбачає будь-яких змін в устрою саудівської держави, зменшення впливу шаріату на законодавство чи збільшення участі власних громадян у політичному житті.

Висновки. З огляду на нарощення військової та оборонної потуги «м'яка сила» просування зовнішньої політики часто виглядає лише як «вітрина», що має на меті створити ілюзорний фон. Найголовніше, що сьогодні Саудівська Аравія залишається центром тяжіння арабського та мусульманського світу та державою з потужною економікою. З таким наявним потенціалом різноманітні модернізаційні ініціативи сучасного керівництва Королівства та просування інтересів за допомогою «м'якої сили» будуть мати неоднозначну оцінку та перспективи.

На цей час інструментарій «м'якої сили» Саудівської Аравії переживає значні реформи. Країна зберігає традиційні інструменти: нафтовий чинник, релігійний фактор, лідерство в регіональних організаціях, медіація та гуманітарна допомога, та запроваджує нові: культурна, спортивна дипломатія, туризм, що покликані підвищити привабливість в очах світового співтовариства. Реалізація «Vision 2030» дозволить пом'якшити звинувачення у порушенні прав людини в Королівстві та збільшити його інвестиційну привабливість. Окрім того, це дозволить підвищити авторитет Королівства в очах західного суспільства та отримати ширшу міжнародну підтримку у протистоянні з Іраном. Культурна, наукова, освітня, спортивна дипломатія Саудівської Аравії потребують поглибленого та детального розгляду для чіткішого розуміння стратегії та тактики зовнішньополітичного курсу монархії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Капітоненко М.Г. «М'яка сила» у сучасній світовій політиці: теоретичні аспекти, *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 94 (Частина II). 2010. С. 20–29.
2. Кніпп К., Сааков В. Вразлива регіональна потуга: наскільки сильною є Саудівська Аравія? *Deutsche Welle*. 24.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3Q94Y> (дата звернення: 21.07.2020).
3. Aima R. How Powerful is Saudi Arabia's Soft Power Push? *Frieze*. 02 May 2018. URL: <https://frieze.com/article/how-powerful-saudi-arabias-soft-power-push> (дата звернення: 11.06.2020).
4. Aljazeera.com. Similar Web. June 2020. URL: <https://www.similarweb.com/website/aljazeera.com/#overview> (дата звернення: 11.07.2020).
5. Al-Shammeri F. Saudi Arabia: The immense outreach of soft power, *Al Arabiya*, 25 October 2017. URL: <https://english.alarabiya.net/en/views/news/middle-east/2017/10/25/Saudi-Arabia-The-immense-outreach-of-soft-power> (дата звернення: 23.05.2020).
6. ArabNews.com. Similar Web. June 2020. URL: <https://www.similarweb.com/website/arabnews.com/> (дата звернення: 4.07.2020).
7. Beaumont B. 7 ways Saudi Arabia is silencing people online, *Amnesty International*. 9 April 2015. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2015/04/7-ways-saudi-arabia-is-silencing-people-online/> (дата звернення: 21.07.2020).
8. Britton B., Atassi B. Crowds flock to Saudi Arabia's first Comic Con, *CNN*. 20 February 2017. URL: <https://edition.cnn.com/2017/02/19/middleeast/saudi-arabia-comic-con/index.html> (дата звернення: 21.07.2020).
9. Chaplin R. Old lady in Arabia Juventus arrive in Saudi Arabia for controversial Super Cup clash with Milan, *The Sun*. 15 January 2019. URL: <https://www.thesun.co.uk/sport/8194129/juventus-arrive-in-saudi-arabia-for-controversial-super-cup-clash-with-milan/> (дата звернення: 22.07.2020).
10. Crude Oil Brent US Dollars per Barrel, *Countryeconomy.com*. URL: <https://countryeconomy.com/raw-materials/brent?dr=2019-09> (дата звернення: 5.05.2020).

¹ Подібну стратегію активно застосовують ОАЕ та Катар.

11. Cultural Innovations. Museum of Islamic Art. URL: <https://www.culturalinnovations.com/museum-of-islamic-art> (дата звернення: 31.07.2020).
12. Facebook bans 'Saudi Arabia-linked propaganda accounts', *BBC News*. 1 August 2019. URL: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49197576> (дата звернення: 31.07.2020)
13. Gallarotti G., Al Filali I.Y. The Soft Power of Saudi Arabia, *International Studies*. Vol. 49. Nos. 3&4. 2014. Pp. 1–52 (дата звернення: 05.06.2020).
14. Geiger J. Global Oil Producers Agree On Joint 10 Million Bpd Output Cut. *Oilprice.com*. 9 April 2020. URL: <https://oilprice.com/Energy/Oil-Prices/Global-Oil-Producers-Agree-On-Joint-10-Million-Bpd-Output-Cut.html> (дата звернення: 25.07.2020).
15. Hatmaker T. Mueller report details the evolution of Russia's troll farms as it began targeting US politics. URL: <https://techcrunch.com/2019/04/18/mueller-report-ira-internet-research-agency/> (дата звернення: 25.07.2020).
16. Kamrava M. Mediation and Saudi Foreign Policy, *Orbis*, Winter, 2013. pp. 152–170.
17. Latif A. Saudi Arabia offers to mediate between Pakistan, India. *Anadolu Agency*. 7 March 2019. URL: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/saudi-arabia-offers-to-mediate-between-pakistan-india/1411983> (дата звернення: 12.07.2020).
18. Li Yi. Saudi Arabia's Economic Diplomacy through Foreign Aid: Dynamics, Objectives and Mode, *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies / Shanghai International Studies University*. 2019. pp. 110–122. doi.org/10.1080/25765949.2019.1586367
19. Misk Art Institute. URL: <https://miskartinstitute.org/about> (дата звернення: 29.07.2020).
20. Nakashima E., Bensinger G. Former Twitter employees charged with spying for Saudi Arabia by digging into the accounts of kingdom critics, *The Washington Post*. 6 November 2019. URL: https://www.washingtonpost.com/national-security/former-twitter-employees-charged-with-spying-for-saudi-arabia-by-digging-into-the-accounts-of-kingdom-critics/2019/11/06/2e9593da-00a0-11ea-8bab-0fc209e065a8_story.html (дата звернення: 18.07.2020).
21. Saudi Arabia and UNDP launch the report «Partnership in Development and South-South Cooperation». URL: https://www.sa.undp.org/content/saudi_arabia/en/home/presscenter/pressreleases/2016/05/15/partnership-in-development-and-south-south-cooperation.html (дата звернення: 29.07.2020).
22. Saudi Arabia commits US\$25 million to UNESCO for the protection of heritage. URL: <https://en.unesco.org/news/saudi-arabia-commits-us25-million-unesco-protection-heritage> (дата звернення: 28.07.2020).
23. Saudi Arabia pays UK firms millions to boost image, *The Guardian*. 19 October 2018. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/19/saudi-arabia-pays-uk-firms-millions-to-boost-image> (дата звернення: 28.07.2020).
24. Saudi Arabia to invest \$64bn in entertainment, *BBC News*. 22 February 2018. URL: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-43152289> (дата звернення: 28.07.2020).
25. Saudi Arabia uses sports as lever for 'soft power'. Saudi focus on sports stems partly from an economic motive to lure international tourists and boost domestic spending, *The Arab Weekly*. 5.01.2020. URL: <https://theArabweekly.com/saudi-arabia-uses-sports-lever-soft-power> (дата звернення: 16.07.2020).
26. Saudi Arabia's Aid to the World Reaches Nearly \$33 Billion in 10 year. URL: <https://twitter.com/CICSaudi/status/968844512884871168> (дата звернення: 29.07.2020).
27. Saudi Press: Saudi Arabia Announces Additional Voluntary Reduction of Crude Oil Production, *Saudi Press Agency*. URL: <https://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=2086260> (дата звернення: 16.07.2020).
28. Social media use by youth is rising across the Middle East, *The Arab Weekly*. 26.01.2020. URL: <https://theArabweekly.com/social-media-use-youth-rising-across-middle-east> (дата звернення: 16.07.2020).
29. Stanley-Becker I. "Davos in the Desert": Once a sign of Saudi Arabia's clout, the spectacle now highlights its isolation, *The Washington Post*. 18 October 2018. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2018/10/18/davos-in-the-desert-once-a-sign-of-saudi-arabias-clout-the-spectacle-now-highlights-its-isolation/> (дата звернення: 15.07.2020).
30. The Foreign Policy of The Kingdom of Saudi Arabia, Ministry of Foreign Affairs. 2016. URL: <https://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/KingdomForeignPolicy/Pages/ForeignPolicy24605.aspx> (дата звернення: 30.07.2020).
31. The Ministry of Culture. URL: <https://www.moc.gov.sa/en/About> (дата звернення: 30.07.2020).
32. Tomaiuolo M., Lombardo G., Mordonini M., Cagnoni S., Poggi A. A Survey on Troll Detection, *Future internet*. 2020. 14 p.
33. Truong A. This Saudi prince now owns more of Twitter than Jack Dorsey does, *Quartz*, 7 October 2015. URL: <https://qz.com/519388/this-saudi-prince-now-owns-more-of-twitter-than-jack-dorsey-does/> (дата звернення: 18.07.2020).
34. Twiplomacy Study 2018, 10 July 2018. URL: <https://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2018/> (дата звернення: 29.07.2020).
35. Twiplomacy Study 2020, 20 July 2020. URL: <https://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2020/> (дата звернення: 29.07.2020).
36. Twitter blocks accounts linked to Saudi 'state-backed' manipulation effort, *The Guardian*. 20 December 2019. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2019/dec/20/twitter-blocks-accounts-saudi-arabia-manipulation-effort> (дата звернення: 15.07.2020).
37. Warner J. Oil is both the lifeblood and the poison of the global economy? *The Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/finance/oilprices/10465340/Oil-is-both-the-lifeblood-and-the-poison-of-the-global-economy.html> (дата звернення: 2.07.2020)
38. ماغزلل يونسلا ريبرقتلا. فيمن تلل يدوعسلا قودن صلا. 2018. ضايرلا. URL: <https://www.sfd.gov.sa/ar/web/guest/publications/> (дата звернення: 1.08.2020)

REFERENCES:

1. Kapitonenko M.H. (2010) «Miaka syla» u suchasny svitovii politysi: teoretychni aspekty ['Soft power' in the modern world politics: theoretical aspects],

Actual problems of international relations. Vol 94 (part II). pp. 20–29. [in Ukrainian].

2. Knipp K., Saakov V. (2019) Vrazlyva rehionalna potuha: naskilky sylnoiu ye Saudivska Aravii? [Vulnerable regional power: how strong is Saudi Arabia?]. Deutsche Welle. 24.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3Q94Y> [in Ukrainian].

3. Aima R. (2018) How Powerful is Saudi Arabias Soft Power Push? Frieze. 02 May 2018. URL: <https://frieze.com/article/how-powerful-saudi-arabias-soft-power-push> (Access date: 11.06.2020).

4. Aljazeera.com. Similar Web. June 2020. URL: <https://www.similarweb.com/website/aljazeera.com/#overview> (Access date: 11.07.2020).

5. Al-Shammeri F. (2017) Saudi Arabia: The immense outreach of soft power, Al Arabiya, 25 October 2017. URL: <https://english.alarabiya.net/en/views/news/middle-east/2017/10/25/Saudi-Arabia-The-immense-outreach-of-soft-power> (Access date: 23.05.2020).

6. ArabNews.com. Similar Web. June 2020. URL: <https://www.similarweb.com/website/arabnews.com/> (Access date: 4.07.2020).

7. Beaumont B. (2015) 7 ways Saudi Arabia is silencing people online, Amnesty International. 9 April 2015. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2015/04/7-ways-saudi-arabia-is-silencing-people-online/> (Access date: 21.07.2020).

8. Britton B., Atassi B. (2017) Crowds flock to Saudi Arabias first Comic Con, CNN. 20 February 2017. URL: <https://edition.cnn.com/2017/02/19/middleeast/saudi-arabia-comic-con/index.html> (Access date: 21.07.2020).

9. Chaplin R. (2019) Old lady in Arabia Juventus arrive in Saudi Arabia for controversial Super Cup clash with Milan, The Sun. 15 January 2019. URL: <https://www.thesun.co.uk/sport/8194129/juventus-arrive-in-saudi-arabia-for-controversial-super-cup-clash-with-milan/> (Access date: 22.07.2020).

10. Crude Oil Brent US Dollars per Barrel, Countryeconomy.com. URL: <https://countryeconomy.com/raw-materials/brent?dr=2019-09> (Access date: 5.05.2020).

11. Cultural Innovations. Museum of Islamic Art. URL: <https://www.culturalinnovations.com/museum-of-islamic-art> (Access date: 31.07.2020).

12. Facebook bans 'Saudi Arabia-linked propaganda accounts, BBC News. 1 August 2019. URL: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49197576> (Access date: 31.07.2020).

13. Gallarotti G., Al Filali I.Y. (2014) The Soft Power of Saudi Arabia, International Studies. Vol 49. Nos. 3–4. Pp. 1–52.

14. Geiger J. (2020) Global Oil Producers Agree On Joint 10 Million Bpd Output Cut. Oilprice.com. 9 April 2020. URL: <https://oilprice.com/Energy/Oil-Prices/Global-Oil-Producers-Agree-On-Joint-10-Million-Bpd-Output-Cut.html> (Access date: 25.07.2020).

15. Hatmaker T. (2019) Mueller report details the evolution of Russias troll farms as it began targeting US politics. URL: <https://techcrunch.com/2019/04/18/mueller-report-ira-internet-research-agency/> (Access date: 25.07.2020).

16. Kamrava M. (2013) Mediation and Saudi Foreign Policy, Orbis, Winter, 2013. pp. 152-170.

17. Latif A. (2019) Saudi Arabia offers to mediate between Pakistan, India. Anadolu Agency. 7 March

2019. URL: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/saudi-arabia-offers-to-mediate-between-pakistan-india/1411983> (Access date: 12.07.2020).

18. Li Yi. (2019) Saudi Arabias Economic Diplomacy through Foreign Aid: Dynamics, Objectives and Mode, Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies / Shanghai International Studies University. 2019. pp. 110–122. doi.org/10.1080/25765949.2019.1586367

19. Misk Art Institute. URL: <https://miskartinstitute.org/about> (Access date: 29.07.2020).

20. Nakashima E., Bensinger G. (2019) Former Twitter employees charged with spying for Saudi Arabia by digging into the accounts of kingdom critics, The Washington Post. 6 November 2019. URL: https://www.washingtonpost.com/national-security/former-twitter-employees-charged-with-spying-for-saudi-arabia-by-digging-into-the-accounts-of-kingdom-critics/2019/11/06/2e9593da-00a0-11ea-8bab-0fc209e065a8_story.html (Access date: 18.07.2020)

21. Saudi Arabia and UNDP launch the report «Partnership in Development and South – South Cooperation». URL: <https://www.sa.undp.org/content/saudi-arabia/en/home/presscenter/pressreleases/2016/05/15/partnership-in-development-and-south-south-cooperation.html> (Access date: 29.07.2020).

22. Saudi Arabia commits US\$25 million to UNESCO for the protection of heritage. URL: <https://en.unesco.org/news/saudi-arabia-commits-us25-million-unesco-protection-heritage> (Access date: 28.07.2020).

23. Saudi Arabia pays UK firms millions to boost image, The Guardian. 19 October 2018. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/19/saudi-arabia-pays-uk-firms-millions-to-boost-image> (Access date: 28.07.2020).

24. Saudi Arabia to invest \$64bn in entertainment, BBC News. 22 February 2018. URL: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-43152289> (Access date: 28.07.2020).

25. Saudi Arabia uses sports as lever for 'soft power'. Saudi focus on sports stems partly from an economic motive to lure international tourists and boost domestic spending, The Arab Weekly. 5.01.2020. URL: <https://theArabweekly.com/saudi-arabia-uses-sports-lever-soft-power> (Access date: 16.07.2020).

26. Saudi Arabias Aid to the World Reaches Nearly \$33 Billion in 10 year. URL: <https://twitter.com/CICSaudi/status/968844512884871168> (Access date: 29.07.2020).

27. Saudi Press: Saudi Arabia Announces Additional Voluntary Reduction of Crude Oil Production, Saudi Press Agency. URL: <https://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=2086260> (Access date: 16.07.2020).

28. Social media use by youth is rising across the Middle East, The Arab Weekly. 26.01.2020. URL: <https://theArabweekly.com/social-media-use-youth-rising-across-middle-east> (Access date: 16.07.2020).

29. Stanley-Becker I. (2018) «Davos in the Desert»: Once a sign of Saudi Arabias clout, the spectacle now highlights its isolation, The Washington Post. 18 October 2018. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2018/10/18/davos-in-the-desert-once-a-sign-of-saudi-arabias-clout-the-spectacle-now-highlights-its-isolation/> (Access date: 15.07.2020).

30. The Foreign Policy of The Kingdom of Saudi Arabia, Ministry of Foreign Affairs. 2016. URL: <https://www.mofa.gov.sa/sites/mofaen/KingdomForeignPolicy/Pages/ForeignPolicy24605.aspx> (Access date: 30.07.2020).

31. The Ministry of Culture. URL: <https://www.moc.gov.sa/en/About> (Access date: 30.07.2020).

32. Tomaiuolo M., Lombardo G., Mordonini M., Cagnoni S., Poggi A. (2020) A Survey on Troll Detection, Future internet. 14 p.

33. Truong A. (2015) This Saudi prince now owns more of Twitter than Jack Dorsey does, Quartz, 7 October 2015. URL: <https://qz.com/519388/this-saudi-prince-now-owns-more-of-twitter-than-jack-dorsey-does/> (Access date: 18.07.2020).

34. Twiplomacy Study 2018, 10 July 2018. URL: <https://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2018/> (Access date: 29.07.2020).

35. Twiplomacy Study 2020, 20 July 2020. URL: <https://twiplomacy.com/blog/twiplomacy-study-2020/> (Access date: 29.07.2020).

36. Twitter blocks accounts linked to Saudi 'state-backed manipulation effort, The Guardian. 20 December 2019. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2019/dec/20/twitter-blocks-accounts-saudi-arabia-manipulation-effort> (Access date: 15.07.2020).

37. Warner J. (2020) Oil is both the lifeblood and the poison of the global economy? The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/finance/oilprices/10465340/Oil-is-both-the-lifeblood-and-the-poison-of-the-global-economy.html> (Access date: 2.07.2020).

38. ماغليل يونسلا ريرقتلا. فيمنتلل يدوعسلا قودنصرلا. 2018. 2019 [Annual Report. Saudi Fund for Development. 2019] URL: <https://www.sfd.gov.sa/ar/web/guest/publications/> (Access date: 1.08.2020) [in Arabic].

“Soft Power” in the foreign policy of the Kingdom of Saudi Arabia

Konopka Natalia Olehivna

PhD,
Associate Professor at the Department of International Relations
National University of “Ostroh Academy”
Seminarska str., 2, Ostroh,
Rivne region, Ukraine

Strykhotyskiy Taras Liubomyrovych

Postgraduate Student at the Department of International Relations
National University of “Ostroh Academy”
Seminarska str., 2, Ostroh,
Rivne region, Ukraine

The Kingdom of Saudi Arabia is a historical homeland for millions of Arab people. The main shrines of Islam are located on the territory of this state, and about 20% of the world's proven oil reserves are concentrated here. The role of the Kingdom in global political and economic processes and security in the Middle East are relevant issues for modern researchers. It is of great scientific interest to study the usage of “soft power” tools in Saudi Arabia's foreign policy.

The article studies the peculiarities of the “soft power” usage by the Kingdom of Saudi Arabia and the tools and mechanisms for its implementation in the state's foreign policy.

The authors use general and special scientific methods. Adopting a systematic approach and methods of analysis and synthesis, the researchers examine the formation and implementation of “soft power” in the foreign policy of the Kingdom and outline the main aspects of foreign policy at the regional and global levels. Event analysis and content analysis make it possible to trace changes in the domestic and foreign policy of the state and analyze the main regulatory legal acts. Employing the prognostic method, the scholars analyze the prospects for the “soft power” introduction and implementation by the monarchy.

“Soft power” tools in Saudi Arabia are currently in the process of reform. While preserving traditional tools (the oil factor, the religious factor, humanitarian aid, mediation, leadership in regional organizations), the country introduces new ones (cultural and sports diplomacy, tourism, etc.). The role of Saudi Arabia as a mediator in settlement of regional and non-regional conflicts is traced. The peculiarities of providing humanitarian and financial support to countries that are part of the Kingdom's geopolitical interests are shown. The implementation of Vision 2030 demonstrates in which areas and spheres the state will develop the means of using “soft power”.

The authors conclude that the implementation and use of soft power resources in the Kingdom's foreign policy will improve its authority at the global and regional levels.

Key words: Kingdom of Saudi Arabia, foreign policy, “soft power”, oil, mediation, cultural diplomacy, sports diplomacy, Vision 2030.